

PRESUDA SUDA

19. svibnja 1992. (*)

„Dodatna pristojba za mlijeko – izvanugovorna odgovornost”

U spojenim predmetima C-104/89 i C-37/90,

J. M. Mulder, Den Horn,

W. H. Brinkhoff, de Knipe,

J. M. M. Muskens, Heusden, i

Tj. Twijnstra, Oudemirdum,

koje zastupaju H. J. Bronkhorst i E. J. Pijnacker Hordijk, iz odvjetničke komore Haaga, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu pri odvjetničkom uredu Jacquesa Loescha, 8 rue Zithe,

tužitelji,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju A. Brautigam, pravni savjetnik, i G. Houttuin, administrator u pravnoj službi Vijeća, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu pri uredu Xaviera Herlina, direktora pravne službe Europske investicijske banke, 100 boulevard Konrad Adenauer,

Komisije Europskih zajednica, koju zastupa Robert Caspar Fischer, pravni savjetnik, u svojstvu agenta, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu pri uredu Roberta Haydera, predstavnika njezine pravne službe, Wagner Centre, Kirchberg,

tuženici,

i

Otto Heinemann, Neustadt, kojeg zastupaju Bernd Meisterernst, Mechtilde Düsing i Dietrich Manstetten, *Rechtsanwälte* u Münsteru, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu pri odvjetničkom uredu Lambert, Dupong i Konsbrück, 14a rue des Bains,

tužitelj,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupa A. Brautigam, pravni savjetnik, u svojstvu agenta s izabranom adresom za dostavu u Luxembourggu pri uredu Xaviera Herlina, direktora pravne službe Europske investicijske banke, 100 boulevard Konrad Adenauer,

Komisije Europskih zajednica, koju zastupa Dierk Booss, pravni savjetnik, u svojstvu agenta, uz asistenciju Hans-Juergena Rabea, *Rechtsanwalt* u Hamburgu, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourggu pri uredu Roberta Haydera, predstavnika pravne službe Komisije, Wagner Centre, Kirchberg,

tuženici,

povodom tužbe za naknadu štete na temelju članka 178. i drugog stavka članka 215. Ugovora o EEZ-u,

SUD,

u sastavu: O. Due, predsjednik, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse i P. J. G. Kapteyn (predsjednici vijeća), G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Diez de Velasco i M. Zuleeg, suci,

nezavisni odvjetnik: W. Van Gerven,

tajnik: J. A. Pompe, zamjenik tajnika,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja stranaka na raspravi održanoj 6. studenoga 1991.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 28. siječnja 1992.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevima podnesenim tajništvu Suda 31. ožujka 1989. i 7. veljače 1990., J. M. Mulder, W. H. Brinkhoff, J. M. M. Muskens i Tj. Twijnstra (predmet C-104/89), i O. Heinemann (predmet C-37/90), podnijeli su tužbe protiv Europske ekonomске zajednice na temelju članka 178. i drugog stavka članaka 215. Ugovora o EEZ-u za naknadu štete koju su pretrpjeli zbog primjene Uredbe Vijeća (EEZ) br. 857/84 od 31. ožujka 1984. o općim pravilima za primjenu pristojbe iz članka 5.c Uredbe (EEZ) br. 804/68 u sektoru mljeka i mlječnih proizvoda (SL L 90, str. 13.) kako je dopunjena Uredbom Komisije br. 1371/84 od 16. svibnja 1984. o detaljnim pravilima za primjenu dodatne pristojbe iz članka 5.c Uredbe (EEZ) br. 804/68 (SL L 132, str. 11.), te zbog primjene Uredbe Vijeća (EEZ) br. 764/89 od 20. ožujka 1989. o izmjeni Uredbe (EEZ) br. 857/84 (SL L 84, str. 2.). Naknadu štete zahtijevaju zbog toga što

tim uredbama nije bila predviđena dodjela reprezentativne referentne količine proizvođačima koji, u skladu s obvezom preuzetom na temelju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1078/77 od 17. svibnja 1977. o uvođenju sustava premija za nestavljanje mlijeka i mlijecnih proizvoda na tržište i za prenamjenu mlijecnih stada (SL L 131, str. 1.), nisu isporučivali mlijeko tijekom referentne godine koju je odredila dotična država članica.

- 2 U skladu s obvezom nestavljanja na tržište koju su preuzeли na temelju Uredbe br. 1078/77, J. M. Mulder, W. M. Brinkhoff, J. M. M. Muskens i Tj. Twijnstra, poljoprivrednici iz Nizozemske, te O. Heinemann, poljoprivrednik iz Savezne Republike Njemačke, nisu sa svojih poljoprivrednih gospodarstava isporučivali ni mlijeko ni mlijecne proizvode tijekom razdoblja od pet godina, uključujući kalendarsku godinu 1983., koju su Nizozemska i Savezna Republika Njemačka odredile kao referentnu godinu za potrebe sustava dodatnih pristojbi za mlijeko. Nadležna tijela Nizozemske i Njemačke odbila su njihove zahtjeve za dodjelu referentne količine koje su podnijeli nakon isteka razdoblja nestavljanja na tržište, s obrazloženjem da tijekom referentne godine nisu isporučivali mlijeko. Njima su privremene posebne referentne količine na temelju članka 3.a Uredbe br. 857/84 kako je izmijenjena Uredbom br. 764/89 tek nakon stupanja na snagu gore navedene Uredbe br. 764/89 dodijeljene.
- 3 Valja istaknuti, *in limine*, da se Uredbom Vijeća br. 857/84, kako je dopunjena Uredbom Komisije br. 1371/84, prvotno nije predviđela dodjela referentne količine proizvođačima koji u skladu s obvezom preuzetom na temelju Uredbe br. 1078/77 nisu isporučivali mlijeko tijekom referentne godine koju je odredila dotična država članica. Međutim, presudama od 28. travnja 1988., Mulder/ Minister van Landbouw en Visserij, C-120/86, Zb., str. 2321., t. 28., i von Deetzen/Hauptzollamt Hamburg-Jonas, C-170/86, Zb., str. 2355., t. 17., Sud je taj propis proglasio nevaljanim s obrazloženjem da krši načelo zaštite legitimnih očekivanja, u dijelu u kojem se njima ne predviđa dodjela takve količine.
- 4 U tim je presudama Sud utvrdio da proizvođač koji je dobrovoljno prekinuo proizvodnju tijekom određenog razdoblja ne može legitimno očekivati da će moći obnoviti svoju proizvodnju pod istim uvjetima kao što su bili oni koji su se primjenjivali prije toga i da neće podlijegati eventualnim u međuvremenu donesenim pravilima tržišne ili strukturne politike. Sud je, međutim, dodao da kada je takav proizvođač bio mjerama Zajednice potaknut da u općem interesu i uz plaćanje premije obustavi stavljanje proizvoda na tržište tijekom ograničenog razdoblja, on može legitimno očekivati da se nakon isteka obveze koju je preuzeo, na njega neće primjenjivati ograničenja koja posebno vrijede za njega upravo zbog toga što je iskoristio mogućnosti koje mu nude odredbe Zajednice (presude u predmetima Mulder, t. 24.; von Deetzen, t. 13.).
- 5 Nakon tih presuda, Vijeće je 20. ožujka 1989. donijelo Uredbu br. 764/89, kojom je u Uredbu br. 857/84 umetnut novi članak 3.a. Tim se člankom u biti određuje da proizvođači mlijeka, koji u skladu s obvezom preuzetom na temelju Uredbe br. 1078/77 nisu isporučivali mlijeko tijekom referentne godine, dobivaju u određenim okolnostima posebnu referentnu količinu koja iznosi 60 % količine mlijeka koju su isporučili ili količine ekvivalenta mlijeka koju su prodali tijekom dvanaest mjeseci prije mjeseca u kojem je predan zahtjev za dodjelu premije za nestavljanje na tržište ili za prenamjenu.

- 6 Sud je i ovo pravilo o 60 % proglašio nevaljanim zbog toga što krši načelo zaštite legitimnih očekivanja, s obrazloženjem da se primjena smanjenja od 40 % na proizvođače obuhvaćene člankom 3.a Uredbe br. 857/84, kako je izmijenjena, koje je daleko od reprezentativnog za stope koje se primjenjuju na proizvođače obuhvaćene člankom 2. i više je nego dvostruko u odnosu na najviše ukupne takve stope, mora smatrati ograničenjem koje posebno vrijedi za prvo navedenu kategoriju proizvođača upravo zbog toga što su preuzeli obvezu nestavljanja na tržište ili prenamjene (presude od 11. prosinca 1990., Spagl/Hauptzollamt Rosenheim, predmet C-189/89, Zb., str. I-4539., t. 24. i 29., i Pastätter/Hauptzollamt Bad Reichenhall, predmet C-217/89, Zb., str. I-4585., t. 15. i 20.).
- 7 Za potpuniji prikaz relevantnog zakonodavstva i činjeničnog stanja u glavnom postupku, tijeka postupka te tužbenih razloga i argumenata stranaka upućuje se na izvještaj za raspravu. Ovi dijelovi spisa u nastavku se spominju samo u mjeri u kojoj je to potrebno za obrazloženje odluke Suda.

Dopuštenost

- 8 Vijeće i Komisija osporavaju dopuštenost tužbi s obrazloženjem da se odbijanje nacionalnih tijela da tužiteljima dodijele referentne količine ne može pripisati instituciji Zajednice, nego samim nacionalnim tijelima u mjeri u kojoj ona nisu iskoristila mogućnosti koje su im dane člancima 3., 4. i 4.a Uredbe br. 857/84.
- 9 Ovaj se argument ne može prihvati. Tužene institucije ne tvrde da je na državama članicama bilo da referentne količine tužiteljima dodijele primjenjujući ovlasti koje nisu bile predviđene niti su primjerene za rješavanje slučajeva poljoprivrednika koji su preuzeli obvezu nestavljanja proizvoda na tržište. Stoga se mora smatrati da nezakonitost koja se navodi u potporu zahtjevu za naknadu štete ne potječe od nacionalnog tijela nego od zakonodavca Zajednice; zbog toga se svaka šteta koja nastane radi toga što su nacionalna tijela primijenila pravila Zajednice pripisuje zakonodavcu Zajednice (vidjeti presudu od 26. veljače 1986., Krohn/Komisije, predmet 175/84, Zb., str. 753., posebno t. 28. i 19.).
- 10 Komisija nadalje navodi da je tužba u predmetu C-104/89 nedopuštena zbog toga što tužitelji nisu dostatno odredili štetu za koju tvrde da su je pretrpjeli zbog primjene Uredbe br. 764/89.
- 11 U vezi s tim dovoljno je zamijetiti da se ovaj argument odnosi na iznos štete za koju se traži naknada. Dakle, to ulazi u ispitivanje merituma, to jest, okolnosti u kojima se Zajednica može smatrati odgovornom.

Meritum

(a) Temelj odgovornosti

- 12 Drugim stavkom članka 215. Ugovora predviđa se da je u pogledu izvanugovorne odgovornosti Zajednica, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije prouzroče pri obnašanju svojih dužnosti. Područje primjene te odredbe utvrđeno je u smislu da Zajednica snosi odgovornost za zakonodavnu mjeru koja uključuje odluke u području

gospodarske politike, samo u slučaju postojanja dovoljno ozbiljne povrede više pravne norme koja služi zaštiti pojedinaca (vidjeti osobito presudu od 25. svibnja 1978., HNL/Vijeće i Komisija, spojeni predmeti 83 i 94/76, te 4/77, 15/77 i 40/77, Zb., str. 1209., t. 4., 5. i 6.). Konkretno, u normativnom kontekstu poput onog o kojem je ovdje riječ, čije je obilježje postojanje široke diskrečijske ovlasti neophodne za provedbu zajedničke poljoprivredne politike, Zajednica može snositi odgovornost samo u slučaju očitog i grubog nepoštovanja granica izvršavanja ovlasti institucije o kojoj je riječ (vidjeti osobito presudu HNL/Komisija i Vijeće, t. 6.).

- 13 Iz ustaljene sudske prakse Suda također proizlazi da za nastajanje izvanugovorne odgovornosti Zajednice, navodna šteta mora prijeći granice uobičajenih gospodarskih rizika koji su svojstveni djelatnostima u predmetnom sektoru (vidjeti presude od 4. listopada 1979., Ireks-Arkady/Vijeće i Komisija, predmet 238/78, Zb., str. 2955., t. 11., DGV/Vijeće i Komisija, spojeni predmeti 241, 242 i 245 do 250/78, Zb., str. 3017., t. 11., Interquell Staerke/Vijeće i Komisija, spojeni predmeti 261 i 262/78, Zb., str. 3045., t. 14., i Dumortier Frères/Vijeće, spojeni predmeti 64 i 113/76, 167 i 239/78, 27, 28 i 45/79, Zb., str. 3091., t. 11.).
- 14 U slučaju Uredbe br. 857/84 kako je dopunjena Uredbom br. 1371/84, ti su uvjeti ispunjeni.
- 15 U tom pogledu prvo treba podsjetiti, kao što je Sud odlučio u gore navedenoj presudi od 28. travnja 1988., Mulder i von Deetzen, da su te uredbe bile donesene protivno načelu zaštite legitimnih očekivanja, koje je opće i nadređeno načelo prava Zajednice za zaštitu pojedinca.
- 16 Drugo, valja utvrditi da je zakonodavac Zajednice, u mjeri u kojoj je bez pozivanja na bilo kakav viši javni interes u potpunosti zanemario poseban položaj jasno određene skupine gospodarskih subjekata, to jest proizvođača koji u skladu s obvezom preuzetom na temelju Uredbe br. 1078/77, nisu isporučivali mlijeko tijekom referentne godine, očito i grubo prekršio granice svoje diskrečijske ovlasti, počinivši time dovoljno ozbiljnu povredu više pravne norme.
- 17 Ta je povreda tim više očita budući da se potpuno i trajno isključivanje predmetnih proizvođača iz dodjele referentnih količina, čime im je u stvari onemogućeno ponovno stavljanje mlijeka na tržiste nakon isteka obveze nestavljanja na tržiste ili prenamjene, ne može smatrati predvidivim ili obuhvaćenim u okviru uobičajenih ekonomskih rizika koji su svojstveni djelatnostima proizvođača mlijeka.
- 18 Za razliku od toga, suprotno tvrdnjama tužitelja, Zajednica ne može snositi odgovornost zbog toga što je Uredbom br. 764/89 uvedeno pravilo 60 %.
- 19 Točno je da se tim pravilom također krši legitimno očekivanje predmetnih proizvođača u pogledu ograničene prirode njihove obveze nestavljanja na tržiste ili prenamjene, kako je Sud utvrdio u gore navedenoj presudi Spagl i Pastätter. Međutim, navodna povreda načela zaštite legitimnih interesa ne može se opisati kao dovoljno ozbiljna u smislu sudske prakse o izvanugovornoj odgovornosti Zajednice.
- 20 U tom pogledu valja imati na umu, prvo, da je za razliku od pravila iz 1984. kojima je predmetnim proizvođačima bilo onemogućeno stavljanje mlijeka na tržiste, pravilom

60 % tim proizvođačima omogućeno obnavljanje njihovih djelatnosti kao proizvođača mlijeka. Stoga, uredbom o izmjeni, tj. Uredbom br. 764/89, Vijeće nije zanemarilo položaj predmetnih proizvođača.

- 21 Drugo, valja utvrditi da je donošenjem Uredbe br. 764/89 nakon gore navedenih presuda od 28. travnja 1988., Mulder i von Deetzen, zakonodavac Zajednice donio odluku u okviru gospodarske politike u vezi s načinom na koji treba provesti načela navedena u tim presudama. Ona se temeljila, prvo, na „prevladavajućoj potrebi da se ne ugrozi krhka stabilnost koja trenutno postoji u sektoru mliječnih proizvoda” (peta uvodna izjava Uredbe br. 764/89) i, drugo, na potrebi postizanja ravnoteže između interesa predmetnih proizvođača i interesa drugih proizvođača obuhvaćenih tim sustavom. Vijeće je tu odluku donijelo tako da razina referentnih količina drugih proizvođača ostane nepromijenjena, povećavajući istovremeno rezervu Zajednice za 600 000 tona ili 60 % ukupnih predviđenih zahtjeva za dodjelu posebnih referentnih količina, što je prema njegovom stajalištu bila najveća količina spojiva s ciljevima sustava. Prema tome, Vijeće je uvažilo viši javni interes bez grubog i očitog kršenja granica svoje diskrecijske ovlasti u ovom području.
- 22 U kontekstu gore navedenog treba stoga utvrditi da je Zajednica dužna nadoknaditi štetu koju su tužitelji pretrpjeli zbog primjene gore navedene Uredbe br. 857/84, kako je izmijenjena Uredbom br. 1371/84, ali ne i štetu nastalu zbog primjene gore navedene Uredbe br. 764/89.

(b) *Šteta*

- 23 U vezi s procjenom štete koja se mora smatrati posljedicom primjene pravila iz 1984. godine, valja navesti, *in limine*, da su svi tužitelji u oba predmeta podnijeli zahtjev za dodjelu referentne količine u okviru sustava dodatne pristojbe prije isteka njihove obveze nestavljanja na tržište, te da su ponovno počeli stavljati mlijeko na tržište najkasnije neposredno nakon što im je dodijeljena posebna referentna količina na temelju Uredbe br. 764/89. Prema tome, oni su na primjeren način pokazali svoju namjeru da nastave mljekarsku proizvodnju, pa se gubitak prihoda od isporuke mlijeka ne može smatrati posljedicom slobodne odluke tužitelja da napuste mljekarsku proizvodnju.
- 24 U tim okolnostima valja razmotriti argument Vijeća i Komisije da se odbijanje nacionalnih tijela da tužiteljima dodijele referentne količine ne može pripisati institucijama Zajednice, budući da su im ta tijela, u skladu s pravilima o kojima je riječ, mogla dodijeliti referentnu količinu na temelju nekoliko različitih osnova.
- 25 Taj se argument u biti poklapa s argumentom koji su tužene institucije navele protiv dopuštenosti tužbi. Stoga se mora odbiti iz istih razloga koji su navedeni u vezi s ispitivanjem dopuštenosti (točka 9.).
- 26 Što se tiče opsega štete koju Zajednica mora naknaditi, u odsutnosti posebnih okolnosti kojima bi se jamčila drukčija ocjena, treba voditi računa o gubitku zarade koja se sastoji od razlike između, na jednoj strani, prihoda koji bi tužitelji zaradili uobičajenim tijekom zbivanja od isporuke mlijeka koju bi ostvarili da su tijekom razdoblja između 1. travnja 1984. (datum stupanja na snagu Uredbe br. 857/84) i 29. ožujka 1989. (datum stupanja na snagu Uredbe br. 764/89) dobili referentne količine

na koje su imali pravo i, s druge strane, prihoda koji su uistinu ostvarili od isporuke mlijeka tijekom tog razdoblja bez ikakve referentne količine, uvećanog za bilo koji prihod koji su ostvarili ili su mogli ostvariti tijekom tog razdoblja od bilo kakvih zamjenskih djelatnosti.

- 27 Međutim, ta metoda izračuna zahtijeva niz objašnjenja.
- 28 Što se tiče, prvo, referentnih količina na koje su tužitelji imali pravo tijekom predmetnog razdoblja u slučaju da nisu uopće isporučivali mlijeko tijekom referentne godine, treba uzeti u obzir količinu mlijeka koju su isporučili tijekom reprezentativnog razdoblja prije razdoblja u kojem mlijeko nisu stavljali na tržiste, poput količine koja se upotrebljava kao osnova za izračun premije za nestavljanje na tržiste.
- 29 Ova se posljednja količina po analogiji s člankom 2. stavkom 1. Uredbe br. 857/84 treba povećati za 1 %, kako bi se osiguralo da tužitelji ne budu pogodjeni posebnim ograničenjem u usporedbi s proizvođačima čije su referentne količine utvrđene u skladu s člankom 2. te uredbe. Međutim, tako dobivenu količinu treba umanjiti prema reprezentativnim stopama smanjenja koje se primjenjuju na proizvođače obuhvaćene člankom 2., kako bi se izbjegao neutemeljeno povoljniji položaj tužitelja u usporedbi s tom kategorijom proizvođača.
- 30 Valja napomenuti da se za utvrđivanje reprezentativne stope smanjenja ne može uzeti u obzir postotak iz članka 2. stavka 2. Uredbe br. 857/84. Razlog tome je što je taj postotak namijenjen za paušalno izravnjanje prednosti koju predstavlja povećanje cjelokupne produktivnosti u razdoblju između 1981. i 1983. u kojem je predmetna država članica kao referentnu godinu odabrala kalendarsku godinu 1982. ili 1983., a ne kalendarsku godinu 1981. Kada bi se taj postotak primijenio na tužitelje, to bi bilo isto kao da im je nametnuto posebno ograničenje, budući da se referentne količine na koje imaju pravo moraju utvrditi na temelju isporuka mlijeka prije 1982.
- 31 Nadalje valja utvrditi da se, u mjeri u kojoj se pravilima Zajednice, kao što je Uredba Vijeća (EEZ) br. 775/87 od 16. ožujka 1987. o privremenom ukidanju dijela referentnih količina iz članka 5.c stavka 1. Uredbe (EEZ) br. 804/68 o zajedničkoj organizaciji tržista mlijeka i mlječnih proizvoda (SL L 78, str. 5.), predviđa odobravanje naknade namijenjene za paušalno izravnjanje određenih smanjenja referentnih količina dodijeljenih proizvođačima iz članka 2. Uredbe br. 857/84 ili privremenog ukidanja određenog dijela tih količina, ta naknada mora uzeti u obzir pri utvrđivanju reprezentativne stope smanjenja.
- 32 Osnova koju treba primijeniti za izračun prihoda koji bi tužitelji zaradili uobičajenim tijekom događaja da su imali isporuke mlijeka koje odgovaraju referentnim količinama na koje su imali pravo, profitabilnost je poljoprivrednog gospodarstva koje je reprezentativno za vrstu poljoprivrednog gospodarstva koje vodi svaki od tužitelja, s tim da se podrazumijeva da se pri tom mora voditi računa o općenito smanjenoj profitabilnosti koja je za takvo poljoprivredno gospodarstvo karakteristična u razdoblju započinjanja proizvodnje mlijeka.
- 33 U pogledu prihoda od bilo kakvih zamjenskih djelatnosti, koji se mora odbiti od gore navedenog hipotetičkog prihoda, valja napomenuti da taj prihod ne uključuje samo

prihod koji su tužitelji uistinu ostvarili zamjenskim djelatnostima, nego također i prihod koji su mogli postići da su se ozbiljno bavili takvim djelatnostima. Ovaj se zaključak mora donijeti u kontekstu općeg načela koje je zajedničko pravnim sustavima država članica, na temelju kojeg oštećena strana mora pokazati ozbiljan trud kako bi ograničila raspon svog gubitka ili se izlaže riziku da će ga morati snositi sama. Bilo kakvi operativni gubici koji su nastali za tužitelje pri obavljanju takve zamjenske djelatnosti ne mogu se pripisati Zajednici, budući da ishodište takvih gubitaka ne leži u učincima pravila Zajednice.

- 34 Iz tog slijedi da iznos naknade koju plaća Zajednica mora odgovarati uzrokovanoj šteti. Stoga se mora odbiti tvrdnja tuženih institucija da iznos naknade treba izračunati na temelju iznosa premije za nestavljanje na tržište koja je plaćena svakom od tužitelja. U tom pogledu treba navesti da ta premija predstavlja protuvrijednost za obvezu nestavljanja na tržište i ni na koji način nije povezana sa štetom koju su tužitelji pretrpjeli zbog primjene kasnije donešenih pravila o dodatnoj pristojbi.

(c) *Kamata*

- 35 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, iznos naknade koja se mora platiti podliježe kamatama koje se izračunavaju od datuma donošenja presude o obvezi naknade štete. Odgovarajuća kamatna stopa koju treba primijeniti je 8 % godišnje, pod uvjetom da ta stopa ne prelazi stopu koju su tužitelji tražili u svom tužbenom zahtjevu.
- 36 Iz toga slijedi da u predmetu C-104/89 treba primijeniti zahtijevanu godišnju kamatnu stopu od 8 %, a u predmetu C-37/90 godišnju kamatnu stopu od 7 %, u skladu s tužbenim zahtjevom.

(d) *Iznosi naknada*

- 37 Uzimajući u obzir informacije iz spisa, Sud smatra da u ovoj fazi postupka nije u položaju odlučivati o iznosima naknada koje Zajednica mora isplatiti pojedinačnim tužiteljima.
- 38 Stoga treba pozvati stranke da podložno kasnijoj odluci Suda, u kontekstu prethodnih razmatranja, postignu sporazum o tim iznosima i Sudu u roku od dvanaest mjeseci dostave sporazumno utvrđene iznose odšteta ili, ako se takav sporazum ne postigne, da mu u istome roku dostave svoje zahtjeve s konkretnim brojkama.

Troškovi

- 39 O troškovima će se odlučiti naknadno.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučuje:

- Tuženicima se nalaže da naknade štetu koju su tužitelji pretrpjeli zbog primjene Uredbe Vijeća (EEZ) br. 857/84 od 31. ožujka 1984., kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EEZ) br. 1371/84 od 16. svibnja 1984., budući da tim uredbama nije bila predviđena dodjela referentne količine proizvodačima koji, u skladu s obvezom preuzetom na temelju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1078/77 od 17. svibnja 1977., nisu isporučivali mljeko tijekom referentne godine koju je odredila dotična država članica.**
- Od datuma donošenja ove presude, na iznose naknada zaračunava se godišnja kamatna stopa od 8 % u predmetu C-104/89 i 7 % u predmetu C-37/90.**
- Što se tiče ostalog, tužbe se odbijaju.**
- Stranke moraju u roku od dvanaest mjeseci od datuma donošenja ove presude obavijestiti Sud o sporazumno utvrđenim iznosima odšteta.**
- Ako ne postignu sporazum, stranke moraju Sudu u istome roku dostaviti svoje zahtjeve s konkretnim brojkama.**
- O troškovima će se odlučiti naknadno.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 19. svibnja 1992.

[Potpisi]

* Jezici postupka: nizozemski i njemački